

23 ביוני 2025

לכבוד,

תנ"צ אלעזר כהנא, עו"ד
היועץ המשפטי למשטרת ישראל
yoamash@police.gov.il

דני לוי, רנ"צ
מפכ"ל המשטרה
Lishkatmafcal@police.gov.il

שלום רב,

הנדון: דרישה להפסקת פיזור בלתי חוקי של מחאות לגיטימיות – והנחיות ברורות לדרגי השטח

- פנייה זו נשלחת אליכם מטעם מכון זולת לשוויון וזכויות אדם, העוסק בהגנה על חופש הביטוי והמחאה החיוני לכל משטר דמוקרטי, בבקשה לקבל את התייחסותכם המיידית למגבלות הבלתי חוקיות שמטילה המשטרה על מפגינים.
- מאז תקיפת ישראל באיראן והכרזת הממשלה על "מצב מיוחד בעורף", אנו עדים לפעילות מדאיגה של משטרת ישראל נגד אזרחים המבקשים לממש את זכותם החוקתית להפגין. הפגנות שקטות, לעתים של יחידים או קבוצות קטנות, שנערכו תוך שמירה על מרחק ועמידה בקרבת מרחבים מוגנים, פוזרו בכוח, נחסמו מראש או הוגבלו, ללא כל בסיס חוקי.
- שוטרים מנעו הצגת שלטים, החרימו חולצות עם מסרים פוליטיים, ופעלו לצנזורה של תוכן המחאה עצמו – למרות הזכות החוקתית לחופש הביטוי ואף שאסור למשטרה להתערב בתכני ההפגנה. להלן מספר דוגמאות, שכולן התקיימו מבלי להפר את הוראות פיקוד העורף ותועדו:

 - ביום 16.6.25 תלשו שוטרים שלטים של מפגינים ועיכבו חמישה מפגינים בחיפה בטענה שהכיתוב על חולצותיהם – "לעצור את המלחמה" – אינו חוקי.
 - ביום 18.6.25 פינתה המשטרה בכוח ועצרה את המפגין אמיר השכל בתל אביב בטענה להתקהלות בניגוד להנחיות פיקוד העורף. זאת, על אף שהשכל הפגין עם שלושה אנשים נוספים בלבד.
 - ביום 20.6.25 דרשו שוטרים משתי נשים שמחו מחוץ למעון ראש הממשלה להתפזר בטענה להתקהלות אסורה. כשסירבו, נלקחו מהן השלטים שהחזיקו והן רותקו לרצפה, ולאחר מכן פונו לתחנת המשטרה. שם המתנינו מספר שעות מבלי להיחקר ומבלי שהובהרה העילה לעיכוב, ולבסוף אחת המפגינות הופשטה ובוצע עליה חיפוש בעירום, ללא כל ביסוס או הצדקה.
 - ביום 22.6.25, במשמרת מחאה מחוץ לביתו של שר הכלכלה ניר ברקת, עוכבו שוב מפגינות בכוח ושוב נלקחו לתחנת המשטרה, הופשטו ונערכ עליהן לחיפוש בעירום.

- מן המקרים החוזרים של עיכוב מפגינות והכפפתן להפשטה ולחיפוש בעירום עולה החשד לדפוס פעולה חדש, לא חוקי ומבזה במיוחד המופנה כלפי נשים מפגינות. בהיעדר חשד סביר ועילה ברורה,

- חיפוש כזה מהווה פגיעה מינית לכל דבר. זהו מעשה פולשני ומשפיל שאינו מתקבל על הדעת במדינה דמוקרטית.
5. כמו כן, נעשה שימוש שיטתי ולא חוקי בכלי של תנאי שחרור דרקוניים כלפי מפגנים שנעצרו, למרות פסיקה עקבית של בתי המשפט המורה לבטלם או לצמצמם, תוך הדגשה ששימוש בכלי זה ככלי ענישה או הרתעה פוליטית מהווה ניצול לרעה של סמכות.
6. חשוב להבהיר: המצב המיוחד שעליו הכריזה הממשלה אינו מעניק למשטרה סמכויות חדשות. סמכויותיה נותרו כפי שהיו, והן כפופות לחוק, לפסיקה ולעקרונות של מידתיות, סבירות ושוויון. גם הנחיות פיקוד העורף אינן גוברות על זכויות חוקתיות, ובוודאי לא מקנות סמכות לפיזור מחאות שקטות, בעיקר כאשר אלה מתקיימות בכפוף למגבלות ההתקהלות (כולל הפגנות יחיד), בקרבת מרחבים מוגנים ואינן יוצרות כל סכנה ממשית לציבור.
7. דווקא בעת חירום לאומית, כאשר החברה הישראלית מתוחה והעורף מותש, אמון הציבור במשטרה הוא בעל חשיבות מכרעת. אם ימשיך להיווצר הרושם כי המשטרה פועלת ממניעים פוליטיים, מצנזרת עמדות ביקורתיות כלפי השלטון או אוכפת את החוק באכיפה בררנית – היא תמשיך לאבד את אמון הציבור והדבר יפגע ביכולתה למלא את תפקידה כראוי בעתות חירום.
8. לאור כל האמור, נבקשכם לפעול ללא דיחוי כדלקמן:
- א. להנחות את כלל השוטרים בשטח כי אסור לפזר הפגנות חוקיות או להתערב בתוכן המחאה, גם בעתות חירום, כל עוד אין סכנה ברורה ומיידית לבטחון הציבור.
- ב. להבהיר כי הנחיות פיקוד העורף אינן עילה לפיזור הפגנות, בפרט כאשר מדובר במחאות מצומצמות הנערכות בהתאם להנחיות המיגון.
- ג. לוודא מתן הנחיות פיקודיות ברורות, מחייבות ומתועדות לאופן הטיפול במחאות, על מנת למנוע פרשנות שגויה בשטח.
- ד. לפתוח בהליכים משמעתיים נגד קצינים שפעלו בניגוד לדין, במיוחד בכל הנוגע לחיפוש בלתי חוקי בעירום ולקביעת תנאי שחרור מגבילים ממעצר. זאת, בין היתר על בסיס המלצתנו במכתב מטעמנו מיום 3.7.24.
9. נשמח להרחיב ולהציג עמדתנו בפורום רשמי ככל שיידרש.

בכבוד רב,

עינת עובדיה,

מנכ"לית מכון זולת

העתק:

עו"ד גלי בהרב-מיארה, היועצת המשפטית לממשלה, lishkat-yoetz@justice.gov.il